

Dr. sc. Daniela Gračan, docentica, mr. sc. Sonja Vizjak
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu,
Opatija Sveučilište u Rijeci

PRAVO NA PRISTUP PRAVOSUĐU U PITANJIMA OKOLIŠA

UDK: 349.6(4)

Primljeno: 10. 11. 2009.

Pregledni znanstveni rad

Jedan od strateških ciljeva Republike Hrvatske u narednom periodu jeste pristupanje Europskoj uniji. Radi ostvarenja navedenog cilja RH je u listopadu 2001.g. potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju¹ te potpisivanjem istoga preuzela obvezu razvijanja suradnje sa državama članicama Europske unije, u borbi protiv uništavanja okoliša radi promicanja održivosti okoliša (čl.103 Sporazuma).

Prihvatanjem Sporazuma započeo je postupak prilagodbe hrvatskog zakonodavstva pravnoj stečevini Europske Unije a time i implementacije mnogih akata Europske unije u njezino zakonodavstvo.

Na području zaštite okoliša mjerodavna tijela Europske unije donijela su veći broj uredbi, direktiva i odluka kojima je odredila ciljeve koje treba postići u daljnjoj zaštiti istoga, a koje RH u svome daljnjem približavanju Europskoj uniji mora implementirati u svoje zakonodavstvo. Jedno od najvažnijih pitanja zaštite okoliša svakako je pravo na pristup pravosuđu u pitanjima okoliša svih zainteresiranih osoba.

U ovome radu autori će obraditi pravo na pristup pravosuđu u pitanjima zaštite okoliša, njegova obilježja, sličnosti i različitosti normiranja sa aspekta Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, akata Europske Unije i hrvatskog pravnog poretka.

Ključne riječi: *pristup pravosuđu, javnost, informacije, Arhuška konvencija, politika okoliša Europske Unije*

1. POVIJESNI PRIKAZ RAZVOJA PRAVA JAVNOSTI NA INFORMACIJE I PRISTUP PRAVOSUĐU U PITANJIMA OKOLIŠA

Pravo na pristup pravosuđu u pitanjima okoliša na međunarodnom planu prvi je put cjelovito uređeno normama Konvencije o pristupu informacijama,

¹ Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju objavljen je u NN- Međunarodni ugovori br.14/1

sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Arhuška konvencija).

Međutim, valja istaknuti da je donošenju Arhuške konvencije prethodio veći broj međunarodnih akata iz područja zaštite ljudskih prava koji na različite načine definiraju učešće javnosti i pravo na pristup informacijama, a kasnije posredno i pravo na pristup pravosuđu u različitim aspektima zaštite okoliša.

Razvoj prava na pristup pravosuđu u pitanjima okoliša prethodilo je normiranje prava na informacije. Tako Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima² u svome čl. 19 jamči pravo na slobodu izražavanja i to kao pravo koje obuhvaća slobodu traženja, dobivanja i širenja informacija i misli svake vrste, bez obzira na granice, bilo usmeno, pismeno, tiskom ili u umjetničkoj formi, ili bilo kojim drugim sredstvom po svom izboru.

Sljedeći donesen međunarodni akt koji javnosti jamči pravo na pristup informacijama bila je Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda koja u svome čl.10. propisuje da svatko ima pravo na slobodu izražavanja,

a to pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja, a bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice.³

Uz ranije navedene akte međunarodnog prava valja istaknuti da je na donošenje Arhuške konvencije posebno važnu ulogu imala Povelja iz Rija o čovjekovom okolišu i razvoju donesena na Konferenciji Ujedinjenih naroda o ljudskom okolišu i razvoju, održanoj od 3. do 14. lipnja 1992.g. u Rio de Janeiru koja u svome čl.10 potvrđuje potrebu učešća građana u tretiranju problema okoliša na način da svaki građanin treba imati adekvatan pristup informacijama o čovjekovu okolišu koje posjeduje javna uprava, ali i mogućnost sudjelovanja u procesu odlučivanja.

2. PRAVNO UREĐENJE SUKLADNO KONVENCIJI O PRISTUPU INFORMACIJAMA, SUDJELOVANJU JAVNOSTI U ODLUČIVANJU I PRISTUPU U PITANJIMA OKOLIŠA

Konvenciju o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Arhuška konvencija) Republika Hrvatska je potpisala 25.6.1998.g., a ratificirala 8.12.2006.g. donošenjem Zakona o potvrđivanju Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u

² Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima usvojen je Rezolucijom 2200A (XXI) Generalne skupštine 16. prosinca 1966.g., a stupio na snagu 23. ožujaka 1976.g.

³ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda sastavljena je u Rimu 4. studenoga 1950. godine, a izmijenjena u skladu s odredbama Protokola br. 3 koji je stupio na snagu 21. rujna 1970., Protokola br. 5 koji je stupio na snagu 20. prosinca 1971. i Protokola br. 8 koji je stupio na snagu 1. siječnja 1990. Protokol br. 2. o nadležnosti Europskog suda za ljudska prava za davanje savjetodavnih mišljenja sastavljen u Strasbourgu 6. svibnja 1962.g. i integralni je dio Konvencije od njenog stupanja na snagu 21. rujna 1970.g. Konvencija je u Republici Hrvatskoj ratificirana donošenjem Zakona o potvrđivanju Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i protokola br. 1, 4, 6, 7 i 11 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša.⁴ Ista je prenijeta u hrvatsko zakonodavstvo kako putem **Zakona o potvrđivanju Konvencije o pristupu informacijama**, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša tako i putem Zakona o zaštiti okoliša, Zakona o pravu na pristup informacijama, Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša, Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš te Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš.⁵

Arhuška konvencija stupila je na snagu 30.10. 2001.g., a u trenutku pisanja ovoga rada pristupile su joj 20 država što znači da kao takva predstavlja međunarodni ugovor kojim se reguliraju prava građana na pristup informacijama, sudjelovanje javnosti i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša, a sadržajno se dijeli na tri važna dijela: odredbe o pravu na pristup informacijama o zaštiti okoliša, odredbe o pravu na sudjelovanje u procesu donošenja odluka važnih za okoliš i odredbe o pravu na pristup pravosuđu u pitanjima okoliša.

Osnovni cilj donošenja Konvencije bilo je osiguravanje učešća javnosti u procesima donošenja odluka važnih za okoliš, a time i ostvarivanja načela javnosti, transparentnosti i pravne države⁶ u ovome važnom području olakšavanjem pristupa informacijama i sudjelovanjem javnosti u odlučivanju u području zaštite okoliša.⁷ Radi ostvarivanja navedenog cilja Konvencija propisuje dužnost svojim ugovornim stranama na poduzimanje potrebnih zakonodavnih, pravnih i ostalih mjera, uključujući mjere za ostvarivanje sukladnosti među odredbama kojima se provode odredbe o informacijama, sudjelovanju javnosti i pristupu pravosuđu sadržane u Konvenciji, kao i odgovarajuće provedbene mjere kojima će se uspostaviti i održavati razumljiv, otvoren i dosljedan okvir za provođenje njezinih odredbi.

Uz navedeno svaka od ugovornih stranaka Konvencije ima obvezu osigurati da službenici i tijela vlasti pomognu i upute javnost u traženju pristupa informacijama o okolišu, u omogućavanju njezinoga sudjelovanja u odlučivanju kao i u traženju pristupa pravosuđu u pitanjima okoliša.⁸

⁴ Zakon o potvrđivanju Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša objavljen je u NN Međunarodni ugovori, br. 01/07

⁵ Zakon o zaštiti okoliša objavljen je u NN [110/07](#), Zakon o pravu na pristup informacijama objavljen je u NN [172/03](#), Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša objavljena je u NN [64/08](#), Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš objavljena je u NN br. [64/08](#), a Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš objavljena je u NN [64/08](#)

⁶ Unapređenjem kakvoće i provedbe odluka, pridonosenja svijesti javnosti o pitanjima okoliša, pružanja javnosti mogućnost izražavanja svoje zabrinutosti kao i omogućavanja tijelima vlasti posvećivanja dužne pozornosti toj zabrinutosti težeći pri tome da se ovim putem poveća odgovornost i transparentnost odlučivanja te ojača podrška javnosti odlukama o okolišu.

⁷ Tako se u Konvenciji kao osnovni cilj njezina donošenja navodi da "jamčenje prava na pristup informacijama, sudjelovanje javnosti u odlučivanju o okolišu i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša osigurava doprinos zaštiti prava svake osobe sadašnjega i budućih naraštaja na život u okolišu pogodnom za njegovo ili njezino zdravlje i dobrobit".

⁸ Pri tome je važno naglasiti da Konvencija niti jednom svojom odredbom ne zahtijeva ukidanje postojećih prava na pristup informacijama, sudjelovanje javnosti u odlučivanju i pristup pravosuđu u pitanjima okoliša već nalaže svakoj od ugovornih stranaka kako da zadrži tako i da uvede nove mjere

Arhuška konvencija pravo na pristup pravosuđu u pitanjima okoliša uređuje propisujući samo obvezu država potpisnica na osiguranje prava na pristup pravosuđu, dok određivanje načina i uvjeta pristupa ostavlja na izbor samim državama koje navedena pitanja uređuju u domaćem zakonodavstvu.

Sukladno Konvenciji svaka je ugovorna država dužna, a u okviru svojeg domaćeg zakonodavstva, osigurati da osoba koja smatra kako je njegov ili njezin zahtjev za informacijom prema članku 4. Konvencije zanemaren, nepravilno odbijen, i to bilo djelomično ili u cijelosti, odnosno da je na njega odgovoreno na neodgovarajući način ili kako se s njime nije postupalo, ima pristup postupku ocjene pred sudom ili nekim drugim neovisnim i nepristranim zakonski utemeljenim tijelom.

Nadalje obveza je svake ugovorne države, a u okolnostima u kojima omogućuje sudsku ocjenu, osiguranje dostupnosti zakonom utvrđenog brzog, besplatnog ili jeftinog postupka razmatranja od strane tijela vlasti, odnosno ocjene od strane nekog neovisnog i nepristranog tijela izuzev suda, dok je konačna odluka suda ili drugog nadležnog tijela obvezujuća za svako tijelo vlasti koje posjeduje informaciju.⁹

Ovdje valja istaknuti jednu specifičnost Konvencije, a to je da zakonodavna i sudska tijela ne ulaze u definiciju tijela vlasti sukladno odredbama Konvencije.¹⁰

U sadržaj prava na pristup pravosuđu u pitanjima zaštite okoliša ulazi i pravo zainteresiranoj javnosti na pristup postupku ocjene pred sudom i/ili nekim drugim zakonski utemeljenim neovisnim i nepristranim tijelom, a u okviru domaćeg zakonodavstva, kako bi osporila materijalna i proceduralna zakonitost neke odluke, čina ili propusta u ovisnosti od odredbi iz članka 6. Konvencije, kao i tamo gdje je to predviđeno domaćim zakonodavstvom i drugim odgovarajućim odredbama same Konvencije.¹¹ Međutim navedeno pravo ne isključuje mogućnost prethodnog razmatranja pred nekim administrativnim tijelom što ne utječe na uvjet potrebnog iscrpljenja svih postupaka administrativne ocjene prije upućivanja na

kojima se osigurava širi pristup informacijama, opsežnije sudjelovanje javnosti u odlučivanju i širi pristup pravosuđu u pitanjima okoliša nego što se to traži Konvencijom.

⁹ Pravo na brzo suđenje predviđaju i druge međunarodne Konvencije i to kao pravo na suđenje u razumnom roku. Tako Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u svome čl. 6 propisuje pravo na pošteno suđenje i to kao pravo svakoga da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Pravo na suđenje u razumnom roku predviđa i Ustav RH kao pravo svakoga da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela

¹⁰ Sama Konvencija daje detaljnu definiciju tijela vlasti (čl.2.) definirajući kako tijela vlasti obuhvaćaju tijela državne, regionalne i druge uprave, fizičke ili pravne osobe koje obnašaju javne administrativne dužnosti prema nacionalnom zakonodavstvu, uključujući posebne dužnosti, djelatnosti ili usluge u vezi s okolišem, sve ostale fizičke ili pravne osobe koje imaju javne odgovornosti ili dužnosti, ili koje pružaju javne usluge u svezi s okolišem, a pod nadzorom nekog ranije navedenog tijela ili osobe, te ustanove bilo koje organizacije regionalnih gospodarskih integracija navedene u članku 17. Konvencije, a koja je stranka iste.

¹¹ Ono što predstavlja dovoljan interes i povredu prava bit će utvrđeno u skladu sa zahtjevima domaćeg zakonodavstva i dosljedno cilju osiguranja zainteresiranoj javnosti što širokog pristupa pravosuđu u okvirima Konvencije. U tu će se svrhu interes svake nevladine udruge koja ispunjava uvjete navedene u članku 2. stavku 5. Konvencije smatrati dovoljnima.

postupak sudske ocjene, a pod uvjetom da takav uvjet u domaćem zakonodavstvu postoji.

Budući da Konvencija pravo na pristup pravosuđu u pitanjima okoliša daje «zainteresiranoj javnosti» pitanje njezina definiranja moglo bi se pokazati važnim kod određivanja aktivne legitimacije kod pristupa sudovima i drugim nadležnim tijelima.

Sama Konvencija «javnost» definira kao jednu ili više fizičkih ili pravnih osoba kao i druge udruge, organizacije ili skupine sukladno domaćem zakonodavstvu, odnosno praksi, dok »zainteresiranu javnost« definira kao javnost na koju utječe ili bi mogla utjecati na odlučivanje o okolišu, ili koja je za to zainteresirana kao i nevladine organizacije koje rade na promicanju zaštite okoliša te udovoljavaju svim zahtjevima domaćeg zakonodavstva.¹²

Mišljenja smo kako se pri tumačenju ove odredbe Konvencije o javnosti, a sukladno domaćem zakonodavstvu treba uzeti u obzir i odredbu čl.77 Zakona o parničnom postupku kao i mjerodavnu sudsku praksu povezanu sa tom odredbom. Tako sukladno Zakonu o parničnom postupku (čl.77) stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba dok se posebnim propisima određuje tko može biti stranka u postupku osim fizičkih i pravnih osoba. Međutim, parnični sud može, iznimno, a s pravnim učinkom u određenoj parnici, priznati svojstvo stranke (*ius standi in iudicio*) i onim oblicima udruživanja koji nemaju stranačku sposobnost ako se utvrdi da, s obzirom na predmet spora, u suštini udovoljavaju bitnim uvjetima za stjecanje stranačke sposobnosti, a osobito ako raspoložu imovinom na kojoj se može provesti ovrha. Tako je sukladno mjerodavnoj sudskoj praksi svojstvo stranke priznato i skupu vlasnika garaža (VS, GŽ 1209/80 od 22.10.1980.g.), kazneno – popravnom domu (VS, Rev-279/79 od 19.7.1979.g.), odboru za izgradnju vikend naselja (PSH, Pž 3561/90 od 28.1.1992.g.)...¹³

U sadržaj prava na pristup informacijama u pitanjima okoliša ulazi i obveza ugovornih država na osiguranje pristupa administrativnim ili sudbenim postupcima kojima se osporavaju činjenja i nečinjenja privatnih osoba i tijela vlasti koji su u suprotnosti s odredbama domaćega zakonodavstva koje se odnose na okoliš kao i odgovarajuće, pravične, jednakopravne, pravodobne i ne toliko skupe da bi se time sprječavalo njihovo provođenje te djelotvorne pravne lijekove, uključujući sudsku zabranu gdje je to prikladno.

Nadalje, a sa ciljem osiguranja djelotvornog pristupa pravosuđu svaka stranka Konvencije dužna je osigurati obaviještenost javnosti o pristupu postupcima administrativne i sudbene ocjene kao i razmotriti mogućnost uspostavljanja odgovarajućih pomoćnih mehanizama za uklanjanje ili smanjivanje novčanih i drugih prepreka pristupu pravosuđu.¹⁴

¹² Pri tome valja istaknuti da Konvencija javnost označava veoma široko i to sa osnovnom intencijom da se njome obuhvate sve osobe koja mogu i žele utjecati na donošenje odluka o okolišu.

¹³ Grbin, Ivo, Zakon o parničnom postupku, Zagreb, Organizator, 2000.g., str.78.,

¹⁴ u hrvatskom pravosuđu je, a temeljem čl.15, st.7. Zakona o sudskim pristojbama (NN 74/95, 57/96,137/02,26/03) propisano oslobođenje od plaćanja sudskih taksi u sporovima o naknadi štete zbog

3. PRAVO NA PRISTUP PRAVOSUĐU U PITANJIMA OKOLIŠA SUKLADNO PRAVU EUROPSKE UNIJE

Europska unija je regionalna organizacija europskih država kroz koju članice ostvaruju zajedničke ciljeve kao što su uravnotežen gospodarski i društveni razvoj, visoka razina zaposlenosti, te zaštita prava i interesa građana. Sam proces europske integracije započeo je kao sektorsko udruživanje država članica u sklopu Europske zajednice za ugljen i čelik (osnovane 1952.g. Pariškim ugovorom), a nekoliko godina poslije proširio se i na druga područja: nuklearnu energiju u okviru Europske zajednice za atomsku energiju (Euratom) i na druga, široko definirana područja gospodarske suradnje u sklopu Europske ekonomske zajednice (EEZ).

Europska Unija potpisala je Arhušku konvenciju 25.6.1998.g., a istu ratificirala 17. veljače 2005.g. donošenjem Odluke Vijeća od 17. veljače 2005. o zaključivanju, u ime Europske zajednice, Konvencije o pristupu informacijama, o sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Council Decision of 17 February 2005 on the conclusion, on behalf of the European Community, of the Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters). Istor je pristupila sa osnovnim ciljem zaštite prava svakoga čovjeka te prava sadašnjih i budućih naraštaja na život u adekvatnom okolišu.

U pravu Europske Unije dvije direktive uređuju područje Arhuške konvencije: Direktiva 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2003. o javnom pristupu podacima o okolišu i prestanku važenja Direktive Vijeća 90/313/EEZ i Direktiva 2003/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003. kojom je osigurano sudjelovanje javnosti kod izrade određenih planova i programa koji se odnose na okoliš te se njom izmjenjuju i dopunjuju odredbe o sudjelovanju javnosti i pristupu pravosuđu u direktivama vijeća: 85/337/EEZ i 96/61/EZ.¹⁵

Uz navedene direktive važna pitanja primjene Arhuške konvencije u pravu Europske Unije uređuje i Direktiva 2001/42/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka pojedinih planova i programa na okoliš¹⁶ te [Direktiva 2000/60/EC](#) od 23. listopada 2000.g. kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice na području politike voda.¹⁷

onečišćenja okoliša, čime je ova odredba već i prije stupanja na snagu Konvencije u RH praktično zaživjela. Međutim, postoje i suprotni primjeri (npr. sudska zaštita prava na informacije o okolišu osigurana je pred Upravnim sudom pri čemu takve tužbe nisu oslobođene plaćanja pristojbi sukladno odredbama Zakona o sudskim pristojbama (NN 74/95, 57/96, 137/02, 26/03), već se na iste plaća pristojba u iznosu od 500 kuna što pokazuje na nužnost ujednačavanja hrvatske zakonske regulative i Konvencije.

¹⁵ Pri tome valja napomenuti da je Direktivom br. 2003/4/EC stavljena izvan snage direktiva Vijeća ministara 90/313/EC o pristupu ekološkim informacijama.

¹⁶ Directive 2001/42/EC of the European Parliament and of the Council of 27 June 2001 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment

¹⁷ Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy

Sljedeći korak u reguliranju prava na pristup pravosuđu predstavljalo je donošenje [Uredbe 1367/2006](#) Europskog parlamenta i Vijeća o primjeni odredaba Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša u institucijama i tijelima Zajednice¹⁸, a koja je stupila na snagu 28.9. 2006.g., te se primjenjuje od 17. srpnja 2007.g.

Direktiva 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2003. o javnom pristupu podacima o okolišu i prestanku važenja Direktive Vijeća 90/313/EEZ donesena je sa ciljem usklađivanja odredbi prava Europske Unije sa odredbama Arhuške konvencije kao i sa ciljem poboljšanja dostupnosti informacija propisanih Direktivom Vijeća 90/313/EEZ od 7.6.1990.g. o slobodi pristupa informacijama o okolišu (Council Directive 90/313/EEC of 7 June 1990 on the freedom of access to information on the environment)¹⁹. Direktiva je donesena iz razloga jer se njezini ciljevi ne mogu postići pojedinačno od strane samih država članica EU, već se isti mogu postići samo na razini Unije, dok je Direktiva u svojem reguliranju ograničena na minimum koji je potreban da bi se ti ciljevi postigli, a njezino područje primjene se ne proteže izvan onoga što je za to potrebno, a sukladno načelu proporcionalnosti.²⁰

Mada Direktive EU nemaju izravnu primjenu, iste ipak mogu proizvoditi izravne učinke, ali samo i jedino pod uvjetom da nisu implementirane ili da su pogrešno implementirane u nacionalno zakonodavstvo pojedine države. U tom slučaju sudovi i druga tijela dužni su po službenoj dužnosti tumačiti nacionalne propise sukladno odredbama direktive radi sprječavanja narušavanja jedinstvene primjene prava Unije, a time i različitog tretiranja fizičkih i pravnih osoba u pojedinim državama članicama. Na taj način štite se subjektivna prava fizičkih i pravnih osoba stečena temeljem neimplementiranih direktiva.

Direktiva 2003/4/EC pokriva „prvi stup“ Arhuške konvencije te kao takva daje pravo (za razliku od slobode pristupa koja se primjenjivalo prema Direktivi br. 90/313/EC) svakoj fizičkoj ili pravnoj osobi, bez obzira na državljanstvo, nacionalnost ili boravište, na pristup informacijama o okolišu koje su dostupne u tijelima javne uprave. Uz to navedenom se direktivom puno šire definira koje se informacije smatraju informacijama o okolišu kao i što su tijela javne uprave, dok se rok za dostavu traženih informacija skraćuje sa dva mjeseca na samo jedan. Konvencija definira i okolnosti u kojima se informacije mogu uskratiti, pri čemu je ključno načelo da se mora omogućiti pristup informacijama ukoliko je javni interes za informacijama veći od interesa koji se štite odbijanjem pružanja

¹⁸ Regulation 1367/2006 of the European Parliament and of the Council on the application of the provisions of the Aarhus Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters to Community institutions and bodies

¹⁹ Nova je Direktiva donesena iz razloga jer je pri njezinom donošenju prevagnuo stav kako je u cilju osiguranja načela transparentnosti te osiguranja jedinstvenog i usuglašenog teksta Direktive svrsishodnije donijeti novu Direktivu nego vršiti izmjene i dopune postojeće

²⁰ Međutim Direktiva daje mogućnost državama članicama propisati mjere kojim se omogućava veća dostupnost informacija u odnosu na mjere koje propisuje Direktiva 2003/4/EZ

podataka. Direktiva uvodi dvije vrste pravnih lijekova protiv javne uprave i to u slučajevima ako ista odbije pružiti informacije te protiv njezinih odluka.²¹

Dok Direktiva 2003/4/EC pokriva „prvi stup“ Arhuške konvencije, Direktiva 2003/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003.g. koja predviđa sudjelovanje javnosti u izradi određenih planova i programa koji se odnose na okoliš te vrši izmjene i dopune odredbi o sudjelovanju javnosti i pristupu pravosuđu u direktivama vijeća: 85/337/EEZ i 96/61/EZ s obzirom na sudjelovanje javnosti i pristup pravosuđu uređuje «drugi i treći stup» Arhuške konvencije tj. pravo na sudjelovanje javnosti u procesu donošenja odluka važnih za okoliš kao i pravo na pristup pravosuđu u pitanjima okoliša.

Pravo na pristup pravosuđu u pitanjima okoliša Direktiva 2003/4/EZ uređuje putem normiranja sudske zaštite prava na pristup informacijama od strane javnog tijela i to u dva slučaja:

Kada o zahtjevu za dobivanje informacija o okolišu nije odlučeno te kada je u cijelosti ili djelomično odbijen, ukoliko je na isti odgovoreno na neadekvatan način ili na način koji je u suprotnosti sa čl. 3., 4. ili 5. Direktive. U tom slučaju podnositelji zahtjeva na pristup informacijama mogu pokrenuti postupak u kojemu postupanje nadležnog tijela po njihovom zahtjevu razmatra drugo neovisno i nepristrano tijelo.²² Direktiva predviđa i zaštitu pred sudskim ili drugim neovisnim tijelom osnovanim u skladu sa nacionalnim pravom, a čije su odluke obvezatne za tijelo koje raspolaže informacijama.²³

Osiguranjem poduzimanja svih mjera koje su potrebne kako bi se javnim tijelima omogućilo dobivanje i čuvanje svih relevantnih informacija o okolišu imajući u vidu potrebu njihovog aktivnog i sistemskog širenja u javnost i posebice putem kompjutera i druge elektronske tehnologije misleći prvenstveno na minimum informacija koje se moraju učiniti dostupnim javnosti te omogućiti njihovo širenje i to: tekstove međunarodnih ugovora, konvencija i sporazuma, nacionalnih, regionalnih, lokalnih i zakonskih propisa koji se odnose na okoliš ili se na njih pozivaju, politiku, planove i programe koji se odnose na okoliš, izvještaje o napretku ostvarenom na provođenju navedenih pravnih akata, izvještaje o stanju okoliša, podatke ili kratki sažetak podataka koji se dobivaju na osnovi praćenja aktivnosti koje utječu ili mogu utjecati na okoliš, ovlaštenja koja utječu na okoliš i primjena takvih ovlasti zajedno sa sporazumima koji se tiču okoliša te studije utjecaja na okoliš i procjene rizika koji se odnose na sastavnice okoliša.

Važno je istaknuti da Direktiva 2003/4/EZ za razliku od prethodne Direktive propisuje opširnu i detaljnu definiciju pojma “informacija o okolišu” označavajući

²¹ Boromisa Ana-Maria, Euroscope 77. travanj 2005.g. <http://www.entereurope.hr/news.aspx?newsID=127&pageID=141>

²² Navedeni postupak je hitan i u pravilu besplatan (može se odrediti cijena usluge, ali ista ne smije biti visoka te na taj način činiti postupak neprihvatljivim podnositelju zahtjeva).

²³ Direktiva 2003/4/EZ ostavlja mogućnost državama članicama mogućnost zakonodavnog normiranja i prava na sudsku zaštitu treće osobe povrijeđene širenjem informacije o okolišu.

ju kao svaku informaciju u pisanom, vizualnom, audio, elektronskom ili drugom odluku, a koja se odnosi na:

stanje sastavnica okoliša kao što su zrak, atmosfera, voda, zemlja, krajolici i područja prirode uključujući močvarna, obalna i pomorska područja, biološku raznolikost i njene sastavnice, uključujući genetski modificirane organizme te međusobnu interakciju tih elemenata.

Faktore kao što su tvari, energija, uključujući nuklearno gorivo i energiju, buka, radijacija, otpad (uključujući radioaktivan otpad), emisije, ispuštanja i druge oblike zagađenja životne sredine koji utječu ili mogu utjecati na sastavnice životne sredine.

Mjere (uključujući i administrativne mjere) kao što su politika, zakonodavstvo, planovi, programi, sporazumi o pitanjima važnim za okoliš, izvještaji o provođenju propisa iz područja zaštite okoliša, kao i aktivnosti koje utječu ili mogu direktno ili indirektno utjecati na ranije navedene sastavnice i faktore kao i mjere i aktivnosti koje su namijenjene njihovoj zaštiti.

Analizu koristi i troškova kao i druge financijske i ekonomske analize i pretpostavke koje se koriste u okviru ranije navedenih mjera i aktivnosti.

Zdravlje i sigurnost ljudi, zdravu prehranu, uvjete života, kulturna mjesta, izgrađene objekte, a u mjeri u kojoj na to može utjecati stanje sastavnica okoliša odnosno kroz te sastavnice stanje faktora navedenih u točki 2. i 3. Direktive.

U smislu Direktive 2003/4/EZ javno tijelo označava državna i druga tijela uprave, uključujući i savjetodavna tijela na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, pravne i fizičke osobe koje vrše javnu službu u skladu sa nacionalnim pravom, uključujući i posebne nadležnosti, aktivnosti i službu koja se odnosi na okoliš, te svaku fizičku i pravnu osobu kojoj je povjerena nadležnost ili funkcija, odnosno vršenje javne službe koja se direktno ili indirektno odnosi na okoliš, a koja je pod kontrolom ranije navedenih organa.

Ovdje je važno istaknuti da odredbe Direktive tu sadrže jedan izuzetak dajući mogućnost državama članicama da u definiciji javnog tijela ne ubroje zakonodavna i sudska tijela, prihvaćajući dakle izuzetak već poznat u Arhuškoj konvenciji.

Mada Direktiva propisuje izuzetke od prava na pristup informacijama o okolišu te ostavlja mogućnost državama članicama da nacionalnim zakonodavstvom odrede mogućnost odbijanja zahtjeva za dobivanje informacija u točno propisanim slučajevima Direktiva jasno propisuje da se izuzeci od prava na informacije o okolišu ne mogu primjenjivati u postupku pred sudom, odnosno drugim nezavisnim tijelom koji razmatra osnovanost odbijanja zahtjeva za pružanje informacija o okolišu, a ukoliko navedena tijela žele ispitati informaciju na koju se odbijanje odnosi.

Ta odredba pokazuje koliko je nadležnim tijelima EU važno da se omogući pristup svim informacijama o zaštiti okoliša svim zainteresiranim subjektima te u praksi provedba načela da se izuzeci moraju tumačiti na restriktivan način u svakom pojedinačnom slučaju, uvažavajući prije svega javni interes.

Direktiva 2003/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003.g. dopunjuje Direktivu Vijeća EU 85/337/EEZ i 96/61/EZ odredbama o pravu na pristup informacijama. Tako Direktiva predviđa da u okviru domaćeg zakonodavstva, svaka stranka članica ima obvezu osigurati da pripadnici zainteresirane javnosti koji imaju dovoljan interes ili koji dokažu povredu prava, tamo gdje to upravno postupovno pravo države članice zahtijeva kao preduvjet, imaju pristup postupku ocjene pred sudom ili nekim drugim zakonski utemeljenim neovisnim i nepristranim tijelom, kako bi osporili materijalnu i proceduralnu zakonitost neke odluke, čina ili propusta vezanog uz pravo javnosti na informacije o okolišu. Svaka država članica ima pravo svojim zakonodavstvom odrediti što predstavlja dovoljan interes i povredu odluke, čina ili propusta i dosljedno cilju osiguranja zainteresiranoj javnosti širokog pristupa pravosuđu. U tu će se svrhu interes svake nevladine udruge koja ispunjava uvjete navedene u članku 2(14) Direktive smatrati dovoljnima kao što će se i smatrati kako takve udruge imaju prava koja se mogu povrijediti u smislu ove Direktive.

Navedene odredbe Direktive ne isključuju mogućnost prethodnog razmatranja pred nekim administrativnim tijelom i ne utječu na uvjet potrebnog iscrpljenja svih postupaka administrativne ocjene prije upućivanja na postupak sudske ocjene, ako takav uvjet u domaćem zakonodavstvu postoji, s tim da navedene procedure moraju biti pravične, jednakopravne, pravodobne i ne toliko skupe da spriječe pristup sudu.

U slučajevima kada država članica uređuje pitanja koja će imati značajan utjecaj na okoliš u drugoj državi članici, država članica na čijem području je podnesen zahtjev za informacije učinit će te informacije dostupne drugim državama članicama u isto vrijeme kao što ga čini dostupnim i za svoje vlastite državljane. Takve informacije će poslužiti kao osnova za konzultacije u okviru bilateralnih odnosa između dviju država članica na temelju uzajamnosti i ekvivalenta.

4. PRAVO NA PRISTUP PRAVOSUĐU U PITANJIMA OKOLIŠA U HRVATSKOM PRAVNOM PORETKU

Načelo prava na pristup pravosuđu u hrvatskom pravnom poretku uređuje čl. 18 Zakona o zaštiti okoliša sukladno kojemu svaka osoba koja smatra da je njezin zahtjev za informacijom u pitanjima zaštite okoliša zanemaren, neosnovano odbijen, bilo djelomično ili u cijelosti, ili ako na njega nije odgovoreno na odgovarajući način, ima pravo na zaštitu svojih prava pred sudom, a sukladno posebnom propisu o pravu na pristup informacijama.²⁴

²⁴ Također, a u svrhu zaštite prava na zdrav život i održiv okoliš te u svrhu zaštite okoliša i pojedinih sastavnica okoliša i zaštite od štetnog utjecaja opterećenja, osoba (građanin i druga fizička te pravna osoba, njihove skupine, udruge i organizacije) koja učini vjerojatnim svoj pravni interes i osoba koja zbog lokacije zahvata i/ili zbog prirode i/ili utjecaja zahvata može, u skladu sa zakonom, dokazati da joj je trajno narušeno pravo, ima pravo osporavati postupovnu i materijalnu zakonitost odluka, čina i propusta tijela javne vlasti putem nadležnog tijela i/ili nadležnog suda, sve u skladu sa zakonom.

Pravo na pristup pravosuđu uključuje pravo na izjavljivanje žalbe nadležnom tijelu, odnosno pravo na podnošenje tužbe nadležnom sudu radi ostvarivanja prava na zdrav život i održiv okoliš, u svrhu zaštite okoliša i pojedinih sastavnica okoliša kao i zaštite od štetnog utjecaja opterećenja.²⁵ Zakon ovo pravo, uz propisane uvjete, utvrđuje osobama – građanima, drugim fizičkim te pravnim osobama, njihovim skupinama, udrugama i organizacijama, a sa ciljem ostvarivanja prava na zdrav život kao jednog od temeljnih prava svake osobe kao i prava na održiv okoliš tj. okoliš u kojem gospodarski i socijalni razvitak društva uvažava iste mogućnosti zadovoljavanja potreba idućih naraštaja, te omogućuje dugoročno očuvanje kakvoće okoliša, biološke raznolikosti i krajobraza.

Osobe koje imaju svojstvo zainteresirane javnosti imaju pravo osporavati odgovarajući upravni akt tijela javne vlasti, za koji je Zakonom o zaštiti okoliša, odnosno posebnim zakonom predviđena mogućnost podnošenja žalbe, odnosno tužbe, te izjaviti žalbu Ministarstvu, odnosno podnijeti tužbu nadležnom sudu, a radi osporavanja postupovne i/ili materijalne zakonitosti akata, radnji ili propusta. Postupovna zakonitost akta može biti dovedena u pitanje ako su povrijeđena pravila o nadležnosti tijela koje može donijeti akt, samoj proceduri donošenja akta, formi i bitnim elementima akta. Materijalna zakonitost može biti dovedena u pitanje ako je tijelo koje primjenjuje pravo na utvrđeno činjenično stanje primijenilo pogrešni propis, ali i kada je primijenilo ispravni propis, ali ga je pogrešno protumačilo. S materijalnom nezakonitosti akta usko je vezano i pitanje pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja budući da je posljedica toga izvođenje pogrešnog zaključka u svezi sa utvrđenim činjeničnim stanjem, a time i pogrešne primjene propisa. Vjerojatan pravni interes u postupcima u kojima je predviđeno sudjelovanje zainteresirane javnosti smatra se da ima svaka fizička i pravna osoba koja zbog lokacije zahvata i/ili zbog prirode i utjecaja zahvata može, a u skladu sa zakonom, dokazati da joj je trajno narušeno pravo.²⁶ Sudski postupak po tužbi iz područja zaštite okoliša je hitan, a što znači da se takve tužbe uzimaju prvenstveno u rad rješavanja sukladno čl. 174 Sudskog poslovnika.²⁷

Nadalje, svaka fizička i pravna osoba koja ispunjava ranije navedene uvjete te koja smatra da je odlukom, radnjom i propustom tijela javne vlasti ili djelovanjem

²⁵ Žalba je redovni pravni lijek u upravnom ili sudskom postupku kojom se pobijaju odluke zbog njihove nezakonitosti ili nepravilnosti s ciljem da se takve odluke izmijene u korist podnositelja žalbe, a njezino podnošenje sprječava pravomoćnost akta protiv kojega je podnesena. Tužba predstavlja procesnu radnju stranke kojom se pokreće sudski postupak.

²⁶ Podrazumijeva se da ima dovoljan (vjerojatan) pravni interes u postupcima u kojima je predviđeno sudjelovanje zainteresirane javnosti i udruga civilnog društva koja djeluje na području zaštite okoliša ukoliko je registrirana sukladno posebnim propisima o udrugama te da joj je statutom kao cilj određena zaštita i unaprjeđenje okoliša, uključujući i zaštitu ljudskog zdravlja i zaštitu ili racionalno korištenje prirodnih dobara, odnosno je registrirana najmanje dvije godine prije nego je započeo postupak tijela javne vlasti o zahtjevu povodom kojega iskazuje svoj pravni interes, te ako dokaže da je u tom razdoblju aktivno sudjelovala u aktivnostima vezanim za zaštitu okoliša na području grada ili općine gdje ima registrirano sjedište sukladno svojem statutu.

²⁷ Odluke i naredbe koje se odnose na predmete za koje je propisan hitni postupak donijet će se odmah nakon primitka predmeta u rad, a predaju se sudskoj pisarnici na otpremu čim su donesene, s nalogom da se po njima postupi.

ili propuštanjem djelovanja fizičke ili pravne osobe (primjerice: operatera, tvrtke, onečišćivača) u pitanjima zaštite okoliša povrijeđen Zakon o zaštiti okoliša, odnosno posebni zakon kojim je uređena zaštita pojedine sastavnice okoliša ili zaštita od utjecaja opterećenja, te propisi doneseni na temelju tih zakona, imaju pravo, pred nadležnim sudom sukladno ovom Zakonu i posebnim propisima osporavati postupovnu i materijalnu zakonitost donesene odluke, radnje i propusta u vezi sa zaštitom okoliša kao i osporavati zakonitost djelovanja ili propuštanja djelovanja u pitanjima zaštite okoliša.

Osporavanje se vrši podnošenjem posebnog zahtjeva koji mora biti podnesen u propisanom obliku u roku od 30 dana od dana donošenja odluke koja se osporava, ili u slučaju radnje i propusta u roku od 15 dana od dana proteka roka za izvršenje radnje, odnosno donošenje odluke²⁸. U zahtjevu mora biti navedeno i obrazloženo u čemu je sadržana, odnosno na što se odnosi povreda propisa te mora biti potkrijepljen odgovarajućim dokazima. Navedeni zahtjev predstavlja parničnu radnju kojom se zahtijeva pružanje pravne zaštite, a zbog nejasne zakonske terminologije nije jasno da li se dokazi moraju priložiti već uz zahtjev ili je dovoljno iste samo navesti u zahtjevu (kao u slučaju klasične tužbe iz Zakona o parničnom postupku), kao i koje su posljedice propuštanja dostavljanja dokaza uz zahtjev.

Posebne ovlasti sudu prilikom onečišćenja okoliša daje čl. 147 Zakona o zaštiti okoliša propisujući da nadležni sud može, odlučujući o zahtjevu ukoliko je u pitanjima zaštite okoliša povrijeđen Zakon o zaštiti okoliša, odnosno posebni zakon kojim je uređena zaštita pojedine sastavnice okoliša ili zaštita od utjecaja opterećenja kao i propisi doneseni na temelju tih zakona, a kojim se osporava postupovna i materijalna zakonitost donesene odluke, radnje i propusta u vezi sa zaštitom okoliša, te osporava zakonitost djelovanja ili propuštanja djelovanja u pitanjima zaštite okoliša, naložiti operateru, tvrtki, onečišćivaču, odnosno tijelu javne vlasti poduzimanje svih nužnih mjera, uključujući i obustavu određenih djelovanja, odnosno djelatnosti, obvezati tvrtku, odnosno onečišćivača na plaćanje odgovarajuće naknade Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, utvrditi nužne privremene mjere²⁹ kao i naložiti operateru, tvrtki, onečišćivaču, odnosno tijelu javne vlasti njihovu provedbu, odnosno donijeti drugu primjerenu odluku sukladno zakonu.

²⁸ U navedenom slučaju radi se o prekluzivnim rokovima kada propuštanje radnje vezane uz dovođenje do gubitka prava na poduzimanje iste, a na kojega sud, prilikom odlučivanja o zahtjevu, pazi po službenoj dužnosti. Prekluzija je poseban institut imovinskog prava po kojem ovlaštenik može neko svoje subjektivno pravo, koje proizlazi iz objektivnog prava, ostvariti u roku koji je zakonom određen, jer će u protivnom i samo to pravo prestati.

²⁹ Radi osiguranja nenovčanih tražbina, a što je ovdje slučaj, može se odrediti svaka mjera kojom se postiže svrha takva osiguranja, a to bi u ovakvim slučajevima bila zabrana protivniku osiguranja da poduzima radnje koje mogu nanijeti štetu predlagatelju osiguranja te zabrana da se provedu promjene na stvarima na koje je upravljena tražbina, odnosno ovlaštenje predlagatelju osiguranja kao i da sam ili preko treće osobe obavi određene radnje ili nabavi određene stvari, osobito radi uspostave prijašnjega stanja (čl. 299 Ovršnog zakona).

ZAKLJUČAK

Rad obrađuje problematiku prava na pristup pravosuđu u pitanjima okoliša s aspekta normi međunarodnog prava, prava Europske Unije i nacionalnog prava uz isticanje osobitosti svakog od navedenog uređenja materije.

Radi se o pravu na zaštitu putem izjavljivanja žalbe nadležnom tijelu, odnosno pravo na podnošenje tužbe nadležnom sudu radi ostvarivanja prava na zdrav život i održiv okoliš, u svrhu zaštite okoliša i pojedinih sastavnica okoliša kao i zaštite od štetnog utjecaja opterećenja, a koje pravo predstavlja novost u hrvatskom pravnom sustavu.

Najvažniji akt koji je donesen u reguliranju ove materije svakako je Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, a koja je bila temelj za donošenje Direktiva EU i nacionalnih propisa. Konvencija je prenijeta u hrvatsko zakonodavstvo kako putem Zakona o potvrđivanju Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša tako i putem Zakona o zaštiti okoliša, Zakona o pravu na pristup informacijama, Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša, Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš te Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš.

Zbog važnosti prava na pristup pravosuđu u pitanjima okoliša bilo je nužno obraditi mnoga pitanja koja se otvaraju uvođenjem navedenog instituta u hrvatski pravni poredak temeljem svih ranije navedenih propisa, uz napomenu da će primjena ovoga instituta zasigurno u praksi dovesti do pitanja, od kojih smo na neka odgovor dali u ovome radu.

Literatura

- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
- Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Arhuška konvencija)
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima
- Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
- Povelja iz Rija o čovjekovom okolišu i razvoju
- Boromisa Ana-Maria, Euroscope 77., travanj 2005.g.
<http://www.entereurope.hr/news.aspx?newsID=127&pageID=141>
- Grbin, Ivo, Zakon o parničnom postupku, Zagreb, Organizator, 2000.g.
- Luttenberger, Axel i Rukavina, Biserka, The Right to access to information on environmental matters, International Congress Energy and environment, Opatija, 2004.g.
- Ovršni zakon (NN br. 57/96, 29/99, 42/00 – Odluka USRH, 173/03, 194/03, 151/04, 88/05, 121/05 i 67/08)

Zakon o sudskim pristojbama (NN 74/95, 57/96,137/02,26/03)

Zakon o zaštiti okoliša (NN 110/07)

Zakon o pravu na pristup informacijama (NN [172/03](#))

Zakon o parničnom postupku (NN 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05 i 02/07, 84/08)

Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN [64/08](#))

Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN [64/08](#))

Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN [64/08](#))

Council Decision 2005/370/EC of 17 February 2005 on the conclusion, on behalf of the European Community, of the Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters

Directive 2001/42/EC of the European Parliament and of the Council of 27 June 2001 on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment

Directive 2000/60/EC of 23 October 2000 establishing a framework for Community action in the field of water policy

Regulation 1367/2006 of the European Parliament and of the Council on the application of the provisions of the Aarhus Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters to Community institutions and bodies

www.vsrh.hr

www.mei.hr

RIGHT TO ACCESS TO JUSTICE IN ENVIRONMENTAL MATTERS

One of the strategic goals of the Republic of Croatia for the following period is its access to the European Union. In order to fulfill it, the Republic of Croatia has in October 2001 signed the Stabilization and Association Agreement³⁰ and thus overtaken the obligation to strengthen co-operation with European Union member states in struggle against environmental devastation and in promotion of environmental sustainability (Article 103 of Agreement).

With the acceptance of the Agreement the process began of the Croatian legislation adjustment to the European Union legal acquirements, and thus of the implementation of numerous European Union Acts into its own legislation. In the area of environmental protection, a large number of regulations, directives, and decisions resolving the objectives regarding further protection were carried out by the competent bodies of the European Union, which the Republic of Croatia must implement in its own legislation during its process of accessing EU. Sure enough, one of the most important questions of environmental protection is the right to approach the legislation on environmental issues by all stakeholders.

³⁰ The Stabilization and Association Agreement was published in the Croatian Official Gazette (Narodne Novine) – International Treaties No.14/1

This paper brings the authors' elaboration on the right to access to justice in matters of environmental protection, its standardizing characteristics, similarities, and differences from the aspect of the Convention on Environmental Information and Public Participation in Environmental Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters, European Union Acts, and Croatian legislation.

Key words: *access to justice, the public, information, the Aarhus Convention, the European Union environmental policy*